

Dogodbice iz življenja škofa Slomškega.

(Nabral prof. dr. Fr. Kovačič.)

1. Ob rojstvu.

Slomškov spomenik.

Narodil se je Anton Slomšek pozno zvečer 26. nov. l. 1800. Pripovedovali so pozneje, da so ljudje nad njegovo rojstno hišo tačas videli neko čudno, nenavadno svetlobo. Znamenje, da bo iz novorojenega otroka postalo nekaj velikega.

2. Pastirček pridiguje.

Ko je nekoliko odrasel, je pasel čredo svojega očeta blizu cerkvice svetega Ožbalda. Drugi otroci, njegovi vrstniki, so gledali nanj z nekim posebnim spoštovanjem. Mali Anton je bil vesele narave in prijazen do svojih tovarišev, toda vsekdar resnoben, nikdar ni uganjal kakih neopodobnih burk. Večkrat je stopil na stopnice pri Ožbaldovi cerkvi, ki vidiijo v zvonik, ter pridigoval svojim tovarišem, oziroma ponavljal to, kar je v nedeljo v cerkvi slišal. Če je bil sam, je najrajši molil ali pa čital, ko je že znal čitati.

3. Šolar in ministrant.

Na Ponikvi, rojstni župniji Slomškovi, še tisti čas ni bilo šole. Bil je pa takrat na Ponikvi za kaplana vrli mladino ljub Jakob Prašnikar. Ta je zbiral ukaželjne dečke v svoji revni kaplaniji ter jih učil čitati in pisati. V poletnem času

se je pouk vršil pod košatim vaškim orehom. Tam je bila tudi javna skušnja, h kateri so prišli starši pa razni odlični gospodje duhovskega in svetnega stanu. Prvo nagrado pri tej skušnji je dobil Anton Slomšek. —

Največje veselje je imel, da je smel pri sv. maši streči. Še pri novi maši mu je dal Prašnikar v novomašniški pridigi prelepo spričevalo, kako je vsak dan, če je le bilo mogoče, pritekkel pol ure daleč, da je stregel pri sv. maši in spremljal je gospoda celo k bolnikom, naj je bilo vreme kakršnokoli; včasi sta do kolena po snegu gazila. Bil je prvi med učenci, ki je z veseljem vsak dan skozi dve leti prihajal v Prašnikarjevo šolo. Zato je Prašnikar v preroškem duhu večkrat rekel očetu in materi: »Bodete videli, vaš Tonček še bo velik gospod.«

4. Pri oranju.

Pobožna mati Slomšekova je natihoma želela, da bi se njen Tonček šolal in postal duhovnik. Oče pa je drugače mislil. Anton je bil najstarejši otrok, zato je oče želel, da se posveti kmetovanju in bo enkrat njegov naslednik na lepem Slomu. Ko je nekoliko odrasel, je moral očetu pri oranju živino goniti. V žepu je nosil knjigo ter od časa do časa pokukal vanjo. Oče je to opazil in ga strogo pokregal, skoraj da bi ga bil natepel, ostro mu je zabičal, da ne sme knjige nikdar več nositi k delu, češ, »kmet si in kmet boš, bukve pa naj nosijo s seboj gospoda po mestih.«

Vendar se je kaplanu Prašnikarju posrečilo, pregovoriti očeta, da je pustil Antona l. 1814 v celjske šole. In zopet je dejal blagi gospod: »Bodete videli, vaš Tonček še bo velik gospod.«

5. Birmski boter.

Ko se je Slomšek pripravljaj na sv. birmo, mu je mati dejala: »Ljubi Tonček, botra si pa sam izberi! Vendar ubogaj me in izberi si tistega moža, ki v cerkvi pri krščanskem nauku zna najbolje odgovarjati.« Deček si je materin nasvet vzel resno k srcu. Vstopil se je v cerkvi na tak kraj, kjer je mogel pregledati vso cerkev. Po njegovem spoznanju je neki preprost in ubožen kmet najbolje odgovarjal. Le-tega si je izbral za botra. Ko je gospod kaplan Prašnikar vprašal za botrovo ime, se je nemalo začudil, da si je sin tako premožne hiše izvolil za botra tako ubožnega kmeta. Po kratkem premisleku pa mu je rekel: »Prav si storil, izvolil si si najboljšega moža; tvoj boter je sicer reven, pa pobožen in v veri dobro poučen.«

6. Iz dijaških let.

Za god nekega profesorja so bili odbrani trije dijaki, da bi sestavili in govorili pesmi v počast godovnjaku, eden v grškem, drugi v latinskem, tretji v nemškem jeziku. Slomšek pa je zložil in govoril pesem za god v slovenskem jeziku, in njegova je bila najboljša.

Kot dijaku se Slomšku ni dobro godilo. Mati mu je umrla že, ko je bil v drugem gimnazijskem razredu, oče se je potem drugič oženil. V hišo je prišla »pisana mati«. Prišle so zaporedoma še slabe letine, tako je domača podpora popolnoma izostala. Trpel je večkrat pomanjkanje. Imel je pa še bolj revnega tovariša. Temu je prepustil svoj zajutrek in večerjo, sam pa je ostal do poldne tešč, zvečer pa se je zadovoljil s kosom črnega kruha in kupico hladne vode. Učil se je vedno izvrstno, bil je pa tudi pobožnega srca. Večkrat so ga tovariši našli v cerkvi klečati in pobožno moliti pred Najsvetejšim.

7. Godovanje med šolsko mladino.

Slomšek je obhajal svoj god na Antonovo 17. januarja. Zadnjikrat ga je obhajal l. 1862. Ta dan je natihoma prišel k sv. Petru pri Mariboru k svojemu dobremu prijatelju, častnemu kanoniku Marku Glaserju ter je tu maševal. Po zajutreku je šel župnik po svojih opravkih in se je poslovil od škofa. Pozneje je šel zopet k njemu in potrkal na vrata, a škofa ni bilo v sobi. Iskal ga je po vsem župnišču, pa ga nikjer ni bilo. Vpraševal je domače ljudi, če so ga videli, a nihče nič ni vedel. Začelo ga je skrbeti, da je morda škof natihoma odšel nazaj v Maribor. Med tem odzvoni poldan. Iz šole se usuje roj šolarjev, med njimi pa škof Slomšek! — »Kje ste pa. Presvetli, bili celi dopoldan, da Vas nikjer ni bilo najti?« vpraša župnik

pri mizi. — »V šoli sem bil.« odgovori škof. »Lepše ne morem obhajati svojega godu kakor med ljubo mladino!«

Na čudovit način si je znal Slomšek kot škof pridobiti srca otrok. Četudi je nastopil v škofovski opravi, za otroke nekaj nenavadnega, je že po nekaterih trenutkih izginil vsak strah in otroci so se zaupljivo gnetli okrog škofa in mu pogumno odgovarjali, kakor bi bili stari in najboljši znanci.

8. Med ljudstvom.

L. 1860 je Slomšek posvetil podružno cerkev sv. Urbana na prijaznem, vinorodnem griču nad Mariborom v kamniški župniji. Po cerkvenem pravilu je škof naenkrat nekam zginil. Domači župnik je mislil, da je natihoma odšel domov. Slomšek pa je stal v gruči ljudstva na prostoru pred cerkvijo, pa se je prav po domače razgovarjal s priletnimi možaki in ženicami, jih izpraševal o njih domačih razmerah, jim dajal nasvete, jih tolažil in bodril. Ljudje niso mogli pozabiti, kako prijazno se je škof Slomšek z njimi pogovarjal pri Sv. Urbanu.

9. Jeze in sovraštva ni poznal.

Ko je bil še duhovni voditelj v Celovcu, mu je nekoč neki malopridni gojenec v obraz zalučal: »Jaz vas sovražim!« Slomšek pa mu je mirno odvrnil: »Jaz pa vas ljubim!« Ko je bil že škof, je prišlo nekoč neko poslanstvo k njemu prosit za neko stvar, ki je škof ni mogel dovoliti. Eden od tega poslanstva je bil tako drzen, da je škofu v obraz rekel: »Če tega ne dovolite, pa niste vreden, da ste škof!« Na te drzne in žaljive besede je Slomšek molčal, vzel v roke križ, ki mu je visel na prsih, in nekaj časa mirno gledal Križanega, potem je možem namignil, da je razgovor končan in lahko gredo. Kmalu nato je tistega drzueža poklical nazaj ter mu izročil deset goldinarjev, rekši: »Ker nisem mogel ustreči vaši prošnji, pa sprejmite vsaj to-le za pot.«

10. Slomšek napove svojo smrt.

Slomšek je umrl 24. septembra 1862. Leto dni poprej je bil na birmovanju v Solčavi in tam v spominsko knjigo zapisal pesmico »Slovo solčavskim planinam«, ob koncu pa je dostavil: »Pri svoji tretji in zadnji obiskavi 21. rožnega cveta (junija) 1861.« — Par mesecev pred svojo smrtjo je še potoval v Rim. Na povratku je v krogu svojih prijateljev mirno in razločno rekel: »Bil sem v Rimu in sedaj bom umrl.« — Nekaj dni pred svojo smrtjo je pri duhovnih vajah v Rogški Slatini — navidezno zdrav — rekel med drugim: »Solnce mojega življenja se je nagnilo, čutim, da ne bom več dolgo med vami.« Tako se je zgodilo. V petek je govoril te besede, naslednjo sredo zvečer je izdihnil svojo sveto dušo.

